

**ĀBELES
BIOLOĢISKIEM DĀRZIEM**

LAILA IKASE

Dārzkopības institūts (*LatHort*)

**Graudu iela 1, Ceriņi,
Krimūnu pag., Dobeles novads, LV 3701**

Epasts: laila.ikase@llu.lv

BIOLOĢISKS DĀRZS – SEV VAI TIRGUM?

- **INTENSĪVS DĀRZS TIRGUM:**

- Punduru / vidēja auguma potcelmi,
- Darbu mehanizācija,
- Laicīgi ierīkota glabātava (kad un kur tirgos?),
- Darbaspēka pieejamība (veidojot, retinot, vācot).

- **MAZĀK INTENSĪVS DĀRZS TIRGUM:**

- Vidēja auguma / sēklaudžu potcelmi,
- Mazāka mehanizācija,
- Mazāks darba ieguldījums,

BET: Zemāka preces kvalitāte.

- **DĀRZS PĀRSTRĀDES AUGĻU RAŽOŠANAI:**

- Īpaši piemeklētas šķirnes,
- Neretina augļus.

- **NELIELS DĀRZS SAVĀM VAJADZĪBĀM...**

Tā tomēr nevajadzētu...

ŠĶIRŅU IZVĒLES KRITĒRIJI

1. Piemērotība audzētāja vajadzībām:

- tirgum (uz vietas vai tālākpārdošanai) - *izskatīgi, stingri , glabājami;*
- pašu patēriņam,
- pārstrādei.

2. Šķirnes ziemcietība un slimībizturība:

- Slimību ieņēmīgākas ābeles var stādīt Latgalē, Sēlijā

3. Kopšanas un novākšanas iespējas. →

4. Šķirņu vākšanas kalendārs:

- dažādi laiki, ilgi uzglabājamās

5. Glabāšanas iespējas.

! Izvēlies ērti kopjamas šķirnes – viegli veidojams vainags, augļi maz jāretina, nav steigas ar vākšanu.

'Kovaļenkovskoje' Latgalē

ĀBEĻU ŠĶIRŅU SLIMĪBIZTURĪBA

KRAUPIS

- Pilnīgi izturīgas («imūnas»):
 - Liberty, Topaz, Imant,
 - Belorusskoje Sladkoje, Diyament,
 - Afroditā, Imrus, Jubilej Moskvi, Pervinka,
 - *LV šķirnes - Dace, Gita, Edite, Monta, Paulis, Roberts, Felicita, Ligita, Lienite*
- Šķirnes ar labu izturību (slimo maz):
 - *Agra, Aļesja*, Antonovka, Atvasara,
 - Bērsis, Cukuriņš, Eksotika, *Elegija*,
 - Filippa, *iedzēnu*, Kulona Renete,
 - *Laila*, Liivika, Meduņica,
 - *Pure Ametist*, Rīgas Rožābele, *Rubin (čehu)*
 - *Spartan, Teremok, Velte, Zarja Alatau*

Ieņēmīgas:

- *Belorusskoje Maļinovoje, Cortland, Geneva Early, Ligol, Lobo, Melba, Rubīns (kazahu), Signe Tillisch; Eiropas komercšķirnes*

PILNĪGI IZTURĪGU ŠKIRŅU NAV!

VĒZIS

- Laba vēža izturība:

- Agra, Aļesja, Andris,
- Bērsis, Bogatir, Belorusskoje Maļinovoje,
- Cukuriņš, Celmiņu Dzeltenais,
- Edite, Filippa, ledzēnu,
- Ligita, Konfetnoje, Koričnoje Novoje,
- Meduņica, Majoru Saldais,
- Paulis, Pervinka, Pure Ametist, Rīgas Rožābele,
- Sinap Orlovskij, Sīpoliņš,
- Talvenauding, Telisāre,
- Velte, Vigo, Zarja Alatau

- Vēža neizturīgas:

- Antej, Cortland, Forele,
- Lobo, Mālābele (Serinka),
- Ničnera Zemeņu,
- Rēveles Bumbierābele, Rāja, Rubīns (kazahu),
- Suislepp (Rožābols), Tiina

Citas slimības

MILTRASAS NEIZTURĪGAS:

- **Dace**, Krapes Cukuriņš,
Rīgas Rožābele, **Tiina (!)**

AUGĻU PUVES:

- Aroma, Rāja, **Rubīns**
(kazahu); visi kraupja un
kaitēkļu bojātie augļi

KORĶPLANKUMAINĪBA:

- Andris, **Antej, Iedzēnu (!),**
Sinap Orlovskij u.c.
lielaugļu šķirnes

*Miltrasa uz
'Krapes Cukuriņa'*

*Bakteriālā iedega jau
ir Lietuvā*

Agra

VASARAS ŠŲIRNES

KOMERCŠKIRNES

- **‘Agra’**

- + ļoti agrīna, koši augļi
- nav lieli, neilgi glabājas

- **‘Konfetnoje’**

- + saldi, garšīgi
- vidēji izskatīgi, ne vienmēr ražīga

- **‘Kovalenkovskoje’**

- + pieticīga, augļi saldi bez skābuma
- vidēja slimībizturība, augļus nevar ilgi glabāt

Ļoti lieli, skaisti

'Roberts'

(par godu selekcionāram R.Āboliņam)

- Jauna Latvijas šķirne (Dobele / R.Dumbravs)

- Vēla vasaras

PLUSI:

- **Kraupja izturīga**
- Augļi ļoti lieli, skaisti, saldskābi
- Var uzglabāt

PROBLĒMAS:

- Vainags parets, jāīsina dzinumumu gali
- **Ražas vidējas, periodiskas**
- Jāvāc dalīti - tikai pilnīgi gatavie augļi

Ļoti agra, salda.
Pašu patēriņam

‘Arkad Rozovij’

- Krievija

PLUSI:

- **Ienākas pati pirmā**
- **Saldi un sulīgi**
- Koks ziemcietīgs, maz slimo

PROBLĒMAS:

- **Augļi pasīki, mīksti, ne visai izskatīgi**
- **Stādi maz pieejami (Dobelē)**

Obligāti jānormē raža

'Pervinka'

- Izveidota Krievijā
- Vēla vasaras, labi glabājas

PLUSI:

- Kraupja izturīga
- **Augļi retinot ļoti lieli, skaisti**
- Koks kompakts, viegli veidojams
- Ļoti ziemcietīga

PROBLĒMAS:

- **Ražo pārbagāti, neretinot sīki ar vāju garšu**
- Plakana augļu forma
- Ražo pārgadus

RUDENS ŠĶIRNES (NEGLABĀJAS)

Jauna!

'Afrodita'

- Jauna Krievijas šķirne

PLUSI:

- **Kraupja izturīga**
- Skaisti, gardi augļi
- Bagātīgas ražas
- Vainags viegli veidojams

PROBLĒMAS:

- **Augļi jānormē, lai neklūtu sīki**
- Dažās ziemās novērota stādu izsušana
- **Stādi vēl maz pieejami**

Gardi.
Pašu patēriņam

‘Lienīte’

- Jauna Latvijas šķirne (Dobele, DI, 2017.g.)
- PLUSI:
- Kraupja izturīga
- Izcili gardi augļi, pārspēj ‘Trebū’
- Koks maza auguma

PROBLĒMAS:

- **Augļi pasīki**, tikai uz punduru potcelmiem palieli un skaisti
- Neilgi glabājas
- Ražība mērena
- **Stādi tikai Dobelē**

Saldi

'Dainis'

- Selekcionārs A.Šterns (Medze)

PLUSI:

- **Skaisti, saldi augļi**
- Ražo bagātīgi
- Koks viegli veidojams
- Maz slimo

PROBLĒMAS:

- **Agra rudens, neglabājas**
- Maz pārbaudīta
- **Stādi maz pieejami, potzari
Dobelē, Pūrē**

RUDENS – AGRAS ZIEMAS

KOMERCŠĶIRNES

- **‘Dace’**

- + augļi vienmēr lieli, gardi, koks viegli veidojams, ražo ik gadus

- var slimot ar miltrasu, bieži bojā ābolu tinējs

- **‘Gita’**

- + augļi vienmēr lieli, koks viegli veidojams, ražo bagātīgi ik gadus

- vācami reizē ar ‘Auksi’

- **‘Teremok’**

- + augļi lieli, izlīdzināti, koks viegli veidojams, ražo ik gadus

- viduvēja ziemcietība

Vieglākām
augsnēm

'Belorusskoje Sladkoje'

*Nejaukt ar kraupja ieņēmīgo
'Belorusskoje Maļinovoje'!*

- Jauna Baltkrievijas šķirne

PLUSI:

- Kraupja izturīga
- **Lieli, saldi augļi**
- Glabājoties garša nezūd
- Ražo ātri, bagātīgi
- Augsta ziemcietība

PROBLĒMAS:

- Garša ne visiem patīk skābes trūkuma dēļ
- **Smagās augsnēs sliktāk krāsojas**
- Latvijā maz pārbaudīta
- Stādi vēl maz pieejami

Jauna!

'Syabrina'

- Jauna Baltkrievijas šķirne
- Agra ziemas

PLUSI:

- **Kraupja izturīga**
- Augļi koši, izlīdzināti
- Koks ļoti viegli veidojams
- Ražo ļoti ātri un bagātīgi

PROBLĒMAS:

- **Garša laba, bet nav izcila**
- **Latvijā maz pārbaudīta, stādu vēl nav**

Ļoti ziemcietīga

‘Jubiļej Moskvi’

- Jauna Krievijas šķirne

PLUSI:

- **Kraupja izturīga**
- Skaisti, lieli, gardi augļi
- Bagātīgas ražas
- Augsta ziemcietība

PROBLĒMAS:

- Augļi ienākoties birst
- **Koks spēcīga auguma**
- **Stādi maz pieejami, var iegādāties potzarus**

Jauna!

'Kelin'

- Jauna Igaunijas šķirne (2019.g.),
Polli (Kalju Kask), izveidota
sadarbībā ar DI Dobelē

PLUSI:

- Kraupja izturīga
- Augļi saldi, stingri, labi glabājas
(var aizstāt 'Tīnu')
- Ražo ātri un labi
- Koks viegli veidojams

PROBLĒMAS:

- Maz pārbaudīta
- Stādi vēl nav dabūjami

Jauna!
Kraupja izturīga

‘Paulis’

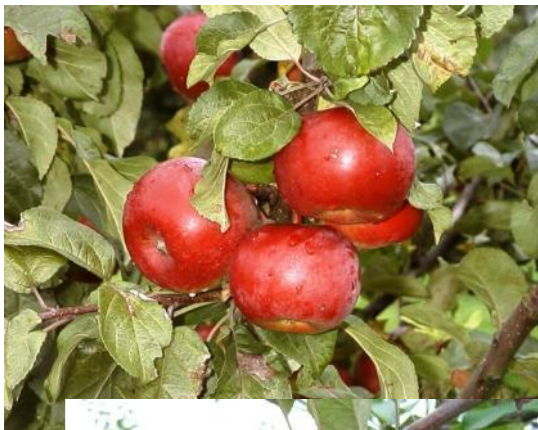

- Jauna Latvijas šķirne
(Dobele/R.Dumbravs, 2017.g.)
 - PLUSI:
 - **Ļoti izturīga pret visām slimībām**
 - Augļi garšīgi
 - **Ražo katru gadu**
 - Koks kompakts, viegli veidojams
- PROBLĒMAS:
- **Augļi var būt pasīki, vidēji izskatīgi**
 - **Stādi vēl maz dabūjami**

ZIEMAS ŠŲIRNĖS

KOMERCŠKIRNES

- **‘Aļesja’**

- + augsta slimībizturība, laba preču kvalitāte

- labai ražai regulāri jāisina zari

- **‘Iedzēnu’**

- + skaisti, stingri, garšīgi

- Cieš no Ca trūkuma, veidošana prasa zināšanas

- **‘Rubin’ (Čehija)**

- + izcila augļu kvalitāte

- koks grūti veidojams, ziemcietība zem vidējās

Jauna!

'Diyament'

- Jauna Baltkrievijas šķirne
- Ziemas –vēla ziemas

PLUSI:

- **Kraupja izturīga**
- **Augļi lieli, ļoti garšīgi**
- Koks maza auguma

PROBLĒMAS:

- **Vāji zarojas (ražo uz rievaiņiem), ražas kāpums lēns**
- Krāsa ne vienmēr koša
- **Latvijā maz pārbaudīta**
- **Stādu vēl nav**

Ļoti slimībizturīga

'Edite'

- Jauna Latvijas šķirne (Dobele/ R.Dumbravs)
- Agra ziemas - ziemas

PLUSI:

- **Kraupja izturīga**
- **Necieš arī no puves, vēža**
- Ļoti skaisti, koši augļi
- Ražas nav jānormē

PROBLĒMAS:

- Glabāšanas beigās brūnē augļu miza
- Vēsās vasarās skābeni
- **Ražība mērena**

Jauna!

'Felicità'

- Jauna Latvijas šķirne (Dobele, 2016)
- Agra ziemas - ziemas

PLUSI:

- **Kraupja izturīga**
- **Izlīdzināti, skaisti, garšīgi augļi**
- Ražīgs, samērā viegli veidojams koks

PROBLĒMAS:

- Ražo pārgadus
- **Neretinot augļi pasīki**
- **Nokavējot vākšanu - rūgtā puve (līdzīgi 'Forelei')**
- **Stādi tikai Dobelē**

Mazdārziem.
Obligāti jāretina!

‘Ligita’

- Jauna Latvijas šķirne (Dobele, DI)
- Ziemas

PLUSI:

- **Kraupja un vēža izturīga**
- Augļi izskatīgi, garšīgi
- Koks neliels, viegli veidojams
- Ražo bagātīgi

PROBLĒMAS:

- **Augļi pasīki, ražu neretinot - sīki**
- Vidēja ziemcietība
- **Stādi tikai Dobelē**

Perspektīva, 'Lobo'
gandrīz bez kraupja

'Laila'

- Jauna Latvijas šķirne (Pūre/R.Dumbravs)
- Agra ziemas - ziemas

PLUSI:

- **Ļoti skaisti, izlīdzināti, garšīgi augļi**
- Maz slimu
- **Ražas nav jānormē**
- Koks viegli veidojams

PROBLĒMAS:

- **Ražas pieaug lēni**
- **Stādi vēl maz nopērkami**

'Pure Ametist' (Ametists)

- Jauna Latvijas šķirne (Pūre /R.Dumbravs)

- Agra ziemas - ziemas

PLUSI:

- **Skaisti, garšīgi augļi ar interesantu karamelu piegaršu**
- Maz slimo
- **Ražas maz jānormē**
- Koks viegli veidojams

PROBLĒMAS:

- **Pūrē bojā korķplankumainība – bet Dobelē nav**
- Ļoti garšo laputīm
- **Stādi vēl maz nopērkami**

'Elegija'

*Nejaukt ar
veco Igaunijas
šķirni 'Eleegia'!*

- Jauna Ukrainas šķirne

PLUSI:

- Izskatīgi, gardi augļi
- Ļoti izlīdzināti lielumā
- Vainags ļoti viegli veidojams
- Ražo labi, regulāri
- Maz slimo

PROBLĒMAS:

- Ziemcietīga un labi ienākas tikai labās dārzu vietās
- Stādi maz pieejami

Favorīte Eiropas bioloģiskajos dārzos

‘Topaz’

- Čehijas šķirne
- Ziemas – vēli ziemas

PLUSI:

- **Kraupja izturīga**
- Stingri, gardi augļi

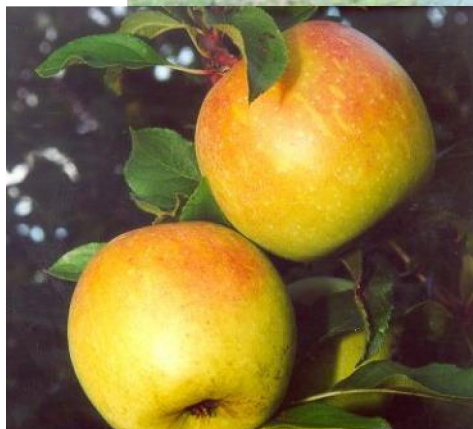
PROBLĒMAS:

- **Koksne ļoti mīksta - vēža ieņēmīga**
- Vainags pabiezs, jāretina
- Vidēja ziemcietība, Latvijā maz pārbaudīta
- **Pamatā importa stādi**

ĻOTI VĒLAS ZIEMAS

KOMERCŠKIRNES

- **‘Sinap Orlovskij’**
 - + augļi lieli, ražo katru gadu
 - viegli gūst iespaidumus
- **‘Spartan’**
 - + augļi skaisti, garšīgi
 - tikai labām dārzu vietām
- **‘Zarja Alatau’**
 - + ļoti ražīga, augļi kvalitatīvi
 - neretinot augļi pasīki, tieksme veidot stāvu vainagu

Jauna!
Izcili glabājas

'Monta'

- Jauna Latvijas šķirne (Dobeles /R.Dumbravs)
- Vēla ziemas, teicami glabājas

PLUSI:

- Kraupja izturīga
- Augļi koši, stingri, kraukšķīgi

PROBLĒMAS:

- Vēl maz pārbaudīta
- Ražu neretinot, augļi var būt pasīki
- Koks liela auguma, vainags var atkailināties
- Derēs tikai siltākām dārzu vietām

Audzēšana riskanta!

'Imant'

- Jauna Baltkrievijas šķirne
- Vēla ziemas

PLUSI:

- **Kraupja izturīga**
- Augļi lieli, izskatīgi

PROBLĒMAS:

- **Augļu garša svārstīga, sliktos apstākļos vataini**
- Koka vainags stāvs
- **Latvijā maz pārbaudīta, varētu būt mūsu klimatam nepiemērota**

Gaidu vārdu!

H-4-03-1

- Šķirnes kandidāts, DI ('Lodel' x 'Rubin' /kazahu/)

- Vēla ziemas, teicami glabājas

PLUSI:

- Augsta slimībizturība
- Koks neliela auguma, viegli veidojams

- Ražo bagātīgi
- Augļi koši, stingri, garša laba

PROBLĒMAS:

- Ražu neretinojot, augļi var būt pasīki

***Paldies par
uzmanību!***